

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XIII/99/2015
Rady Miasta Łańcuta
z dnia 22 grudnia 2015 r.

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIASTA
A. Barnat
Andrzej Barnat

**GMINNY PROGRAM
PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
NA 2016 ROK**

MIASTO ŁAŃCUT

SPIS TREŚCI

I.	WSTĘP	3
II.	DIAGNOZA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	4
II.1.	SKALA ZJAWISKA W KRAJU	4
II.2.	SKALA ZJAWISKA W ŁAŃCUCIE	5
II.3.	SPOŻYWANIE ALKOHOLU WŚRÓD DZICI I MŁODZIEŻY	13
II.4.	PRZEMOC W ŚRODOWISKU LOKALNYM	17
III.	RYNEK ALKOHOLOWY MIASTA ŁAŃCUTA	20
IV.	ZASOBY DO PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI PROFILAKTYCZNEJ I POMOCOWEJ	26
V.	CELE OGÓLNE PROGRAMU	27
VI.	ZADANIA, CELE SZCZEGÓŁOWE, FORMY REALIZACJI I WSKAŹNIKI PROGRAMU NA 2016 ROK	27
1.	ZWIĘKSZANIE DOSTĘPNOŚCI POMOCY TERAPEUTYCZNEJ I REHABILITACYJNEJ DLA OSÓB UZALEŻNIONYCH	27
2.	UDZIELANIE RODZINOM, W KTÓRYCH WYSTĘPUJĄ PROBLEMY ALKOHOLOWE, POMOCY PSYCHOSPOŁECZNEJ I PRAWNEJ	28
3.	PROWADZENIE PROFILAKTYCZNEJ DZIAŁALNOŚCI INFORMACYJNEJ I EDUKACYJNEJ W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	29
4.	WSPOMAGANIE DZIAŁALNOŚCI INSTYTUCJI, STOWARZYSZEŃ I OSÓB FIZYCZNYCH	31
5.	PRZECIWDZIAŁANIE NARUSZENIOM PRZEPISÓW PRAWNYCH W ZWIĄZKU ZE SPRZEDAŻĄ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH	32
VII.	ZASADY FINANSOWANIA ZADAŃ OKREŚLONYCH W PROGRAMIE ...	33
VIII.	ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW MIEJSKIEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W ŁAŃCUCIE ...	33
IX.	KONTROLA REALIZACJI PROGRAMU I SPRAWOZDAWCZOŚĆ	34

I. WSTĘP

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2016 zwany dalej Programem, kompleksowo reguluje zagadnienia dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z nadużywania alkoholu na terenie Miasta Łańcuta.

Jest wyrazem dążenia samorządu lokalnego do stwarzania warunków sprzyjających zachowaniu zdrowia fizycznego i psychicznego mieszkańców Łańcuta, właściwego wychowania młodego pokolenia oraz zachowania ładu i porządku publicznego.

Program przedstawia zadania własne gminy wynikające z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, które dostosowane są do lokalnych potrzeb i celów.

Program został opracowany przez Zespół powołany Zarządzeniem Nr 456/2015 Burmistrza Miasta Łańcuta z dnia 17 listopada 2015r., zgodnie z wytycznymi Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w oparciu o diagnozę problemów uzależnień w mieście Łańcut oraz informacje z łańcuckich instytucji (Policja, MOPS, Poradnia Leczenia Uzależnień).

Realizacja Programu, będzie koordynowana przez Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Zdrowia Urzędu Miasta Łańcuta, przy ścisłej współpracy z różnymi podmiotami, począwszy od placówek oświatowo-wychowawczych, poprzez pomoc społeczną, służbę zdrowia, instytucje strzegące porządku publicznego i przestrzegania prawa, aż do organizacji pozarządowych, które to poprzez swoje doświadczenie i zaangażowanie stanowią integralną część systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

Działania prowadzone w ramach Programu, nawiązują do celów określonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2020 i są ściśle skorelowane z działaniami wynikającymi z Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Łańcuta na lata 2014-2020.

Podstawy prawne opracowania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2016rok:

- 1) Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. 2015 r. poz. 1515 z późn. zm.),
- 2) Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2015r. poz. 1286 t.j.)
- 3) Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2014 r. poz. 1118 z późn. zm.),
- 4) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2012 r. poz. 124 z późn. zm.),
- 5) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. , poz. 1390 t.j.),
- 6) Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011-2015 (Uchwała Nr 3/2011 Rady Ministrów z dnia 22.03.2011r.)

II. DIAGNOZA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Alkoholizm jest to choroba powstająca wskutek nadużywania napojów alkoholowych, zaś w znaczeniu szerszym – jest to całokształt ujemnych następstw, wynikających z nadużywania alkoholu dla jednostki i społeczeństwa.

Nadużywanie alkoholu przez jednego z członków rodziny destabilizuje funkcjonowanie całego systemu rodzinnego, rodzi poważne problemy i jest przyczyną cierpienia dorosłych i dzieci. Konsekwencją życia z partnerem nadużywającym alkoholu może być tzw. współuzależnienie, które nie jest chorobą lecz efektem przystosowania się do sytuacji problemowej.

Negatywne konsekwencje spożywania alkoholu dotyczą nie tylko osób uzależnionych, ale również spożywających alkohol ryzykownie i szkodliwie. Osoby takie nie mają objawów pozwalających zdiagnozować uzależnienie. Piją za dużo, za często, w nieodpowiednich okolicznościach. Ich styl picia powoduje szkody zdrowotne, psychologiczne i społeczne.

Do szkód społecznych można zaliczyć m. in. zakłócanie bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki samochodowe, przemoc w rodzinie, bezrobocie i ubóstwo. Szczególnie dotkliwe są szkody w sferze psychologicznej i emocjonalnej dotyczące przede wszystkim rodzin, a zwłaszcza dzieci.

II. 1. SKALA ZJAWISKA W KRAJU

1. Najważniejsze problemy wynikające ze spożywania alkoholu w Polsce to:

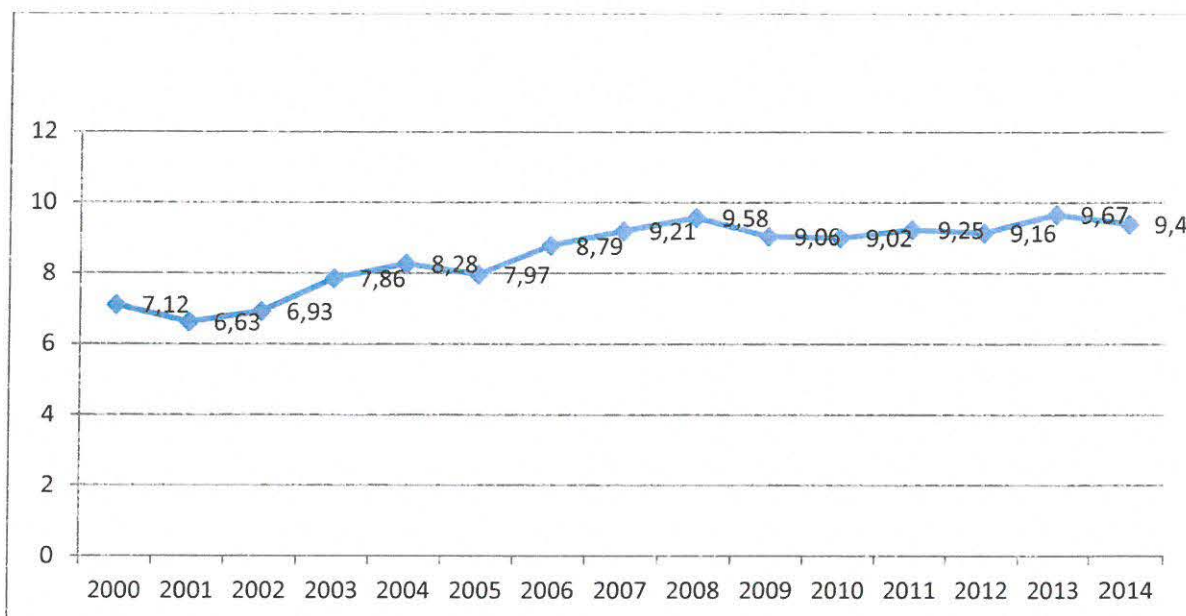
- 1) samozniszczenie osób uzależnionych od alkoholu,
- 2) szkody zdrowotne u osób dorosłych nadużywających alkoholu,
- 3) szkody występujące u młodzieży nadużywającej alkoholu,
- 4) przemoc domowa i inne problemy w rodzinie związane z alkoholizmem,
- 5) przestępstwa i wykroczenia popełnione przez osoby nietrzeźwe,
- 6) łamanie prawa związane z handlem napojami alkoholowymi,
- 7) alkoholowa dezorganizacja środowiska pracy.

2. Wielkość i struktura spożycia alkoholu w Polsce:

1) Spożycie 100% alkoholu na 1 mieszkańca (w litrach)

lata	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
litry	7,12	6,63	6,93	7,86	8,28	7,97	8,79	9,21	9,58	9,06	9,02	9,25	9,16	9,67	9,4

źródło: PARPA

2) Struktura spożycia napojów alkoholowych w procentach w przeliczeniu na 100% alkohol w latach 2002-2014

alkohole	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
wyroby spirytusowe	24,5	30,5	30,2	31,4	30,7	32,6	35,5	35,3	35,5	35,7	32,74	37,2	34,1
wino i miody pitne	19,4	17,3	15,3	12,9	12,4	11,6	10,3	9,3	9,3	8,3	7,73	7,2	8,0
piwo	56,1	52,2	54,5	55,7	56,9	55,8	54,2	55,4	55,2	56,0	59,54	55,7	57,9

Obliczenia PARPA na podstawie danych GUS

Przyjmuje się założenie, iż w jednym litrze:

- piwa zawartych jest 5,5% alkoholu,
- wina zawartych jest 12% alkoholu.

Przedstawione spożycie napojów alkoholowych w Polsce, wyliczone zostało na podstawie rejestrowanej sprzedaży napojów alkoholowych i nie uwzględnia przypadków pochodzenia alkoholu z nielegalnych źródeł obrotu handlowego (przemytu). Dlatego też rozmiary średniej konsumpcji na jednego mieszkańca są najprawdopodobniej wyższe.

II.2. SKALA ZJAWISKA W ŁAŃCUCIE

1. Posługując się wskaźnikami polskich badań społecznych można oszacować grupę mieszkańców, u której występują różne kategorie problemów alkoholowych. W mieście Łańcut liczącym 17 656 mieszkańców (stan na dzień 02.12.2015 roku), wśród których dorosła populacja wynosi 14 603, zaś niepełnoletni to 3 053 mieszkańców, można przyjąć, że populacja osób z problemami alkoholowymi przedstawia się następująco:

Dane szacunkowe opracowane przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych		Miasto Łańcut – 17 656 (stan na dzień 02.12.2015r.)
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	353
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice, dzieci, rodzeństwo, dziadkowie)	ok. 4% populacji	706
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	706
Osoby pijące szkodliwie	ok. 5-7% populacji	882-1236
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	471

2. Przeprowadzona diagnoza w zakresie spożywania alkoholu przedstawia nam skalę zjawiska i problemów w tym zakresie. W badaniu przeprowadzonym w mieście Łańcut w październiku 2013 roku udział wzięło 104 osób (58 kobiet i 46 mężczyzn). Wykształcenie większości badanych kobiet było wyższe (53,4%) oraz średnie (37,9%), zaś 8,6% badanych kobiet miało wykształcenie zawodowe. Wśród badanych mężczyzn przeważało wykształcenie średnie (56,5%) oraz wyższe (34,8%). Ponadto 6,5% badanych mężczyzn miało wykształcenie zawodowe, a 2,2% badanych mężczyzn – wykształcenie podstawowe. Średnia wieku respondentów wynosiła 35,8 lat.

Zapytana grupa badanych udzieliła odpowiedzi w następującym zakresie:

1) Ocena ważności problemów społecznych w Łańcutcie.

W Łańcutcie problem alkoholizmu pojawia się na trzecim miejscu ważnych problemów społecznych.

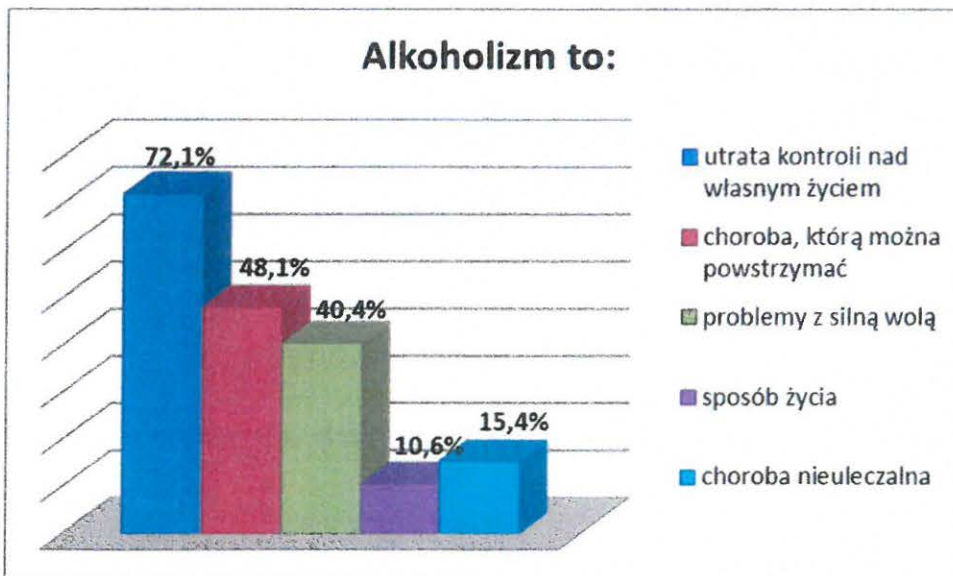
Problemy społeczne	Bardzo poważny	Poważny	Umiarkowany	Znikomy	Nie występuje
Bezrobocie	52,9%	34,6%	11,5%	1%	-
Zubożenie społeczeństwa	21,1%	31,7%	37,5%	9,6%	-
Alkoholizm	10,6%	41,3%	39,4%	8,7%	-
Zanieczyszczenie	10,6%	15,4%	48,1%	24%	1,9%

środowiska					
Problemy mieszkaniowe	9,7%	20,4%	40,8%	25,2%	3,9%
Kryzys rodzinny	8,7%	18,3%	57,7%	14,4%	1%
Kryzys norm moralnych	6,7%	20,2%	46,2%	23,1%	3,8%
Narkomania	3,9%	9,7%	35,9%	37,9%	12,6%
Wzrost przestępczości	1,9%	12,5%	44,2%	34,6%	6,7%
HIV/AIDS	-	3,8%	13,5%	51,9%	30,8%

2) Definicja alkoholizmu w podjęciu mieszkańców.

Alkoholizm z medycznego punktu widzenia jest chorobą, z którą należy walczyć poprzez specjalistyczną pomoc oraz wsparcie najbliższych.

Ankietowani mieli możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi. Najwięcej badanych wskazuje na utratę kontroli nad własnym życiem (72,1%), chorobę, którą można powstrzymać (48,1%) oraz problemy z silną wolą (40,4%). Takie podejście wskazuje na dużą świadomość i znajomość tematu oraz jest wyrazem empatii i zrozumienia problemu. 15,4% badanych mówi o alkoholizmie jako o chorobie nieuleczalnej, a alkoholika utożsamia z osobą, która pije i będzie piła, 10,6% badanych sądzi, że jest to sposób życia.

3) Opinia mieszkańców w zakresie skali alkoholizmu

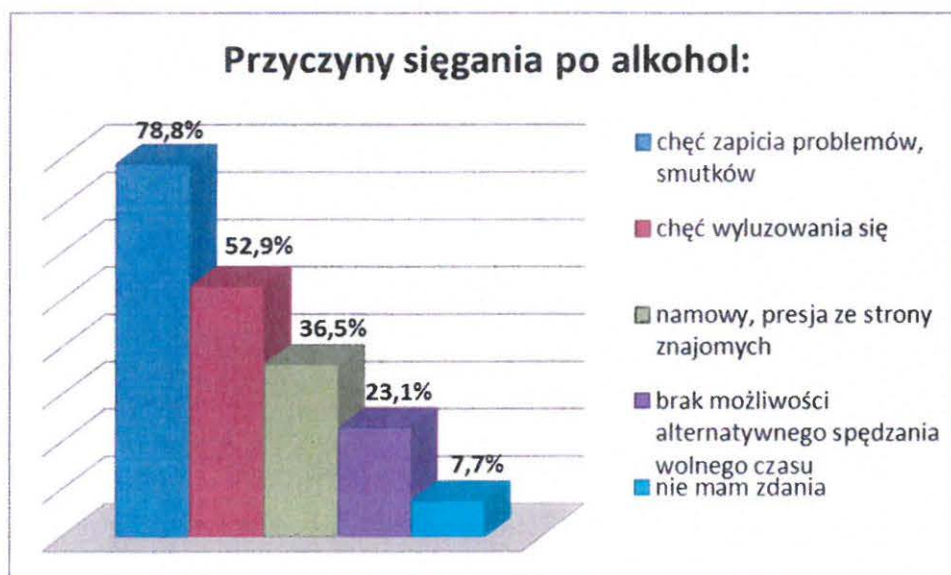
Respondenci następująco odpowiedzieli na temat spożywania alkoholu przez mieszkańców na przestrzeni ostatnich 10 lat :

Więcej niż połowa respondentów uważa, że spożycie alkoholu w Łąncucie wzrosło (54,5%), 38,5% nie widzi zmiany od 10 lat, zaś 6,7% uważa, że zmalało.

4) Przyczyny sięgania po alkohol

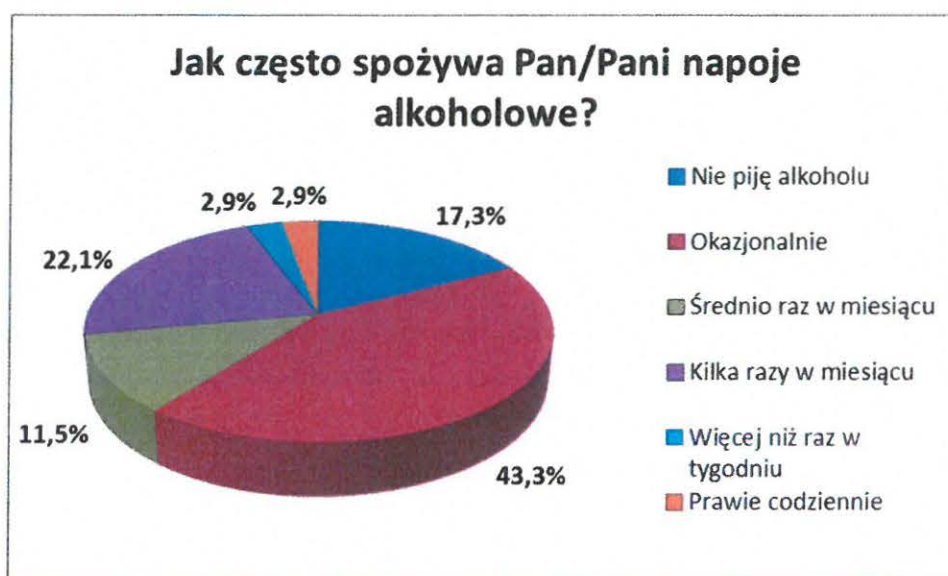
W odpowiedziach respondentów dominowały dwa powody: chęć „zapicia” problemów i smutków (78,8%) oraz chęć wyluzowania się (52,9%). Kolejnym powodem była presja ze strony znajomych (36,5%) oraz brak możliwości alternatywnego spędzania wolnego czasu (23,1%), zaś 7,7% respondentów nie miało zdania na ten temat.

5) Częstotliwość spożywania alkoholu

48,3% badanych kobiet oraz 37% badanych mężczyzn w Łańcucie pije alkohol okazjonalnie (od czasu do czasu), 17,2% badanych kobiet oraz 17,4% badanych mężczyzn nie pije alkoholu w ogóle. Ponadto 15,5% badanych kobiet oraz 6,5% badanych mężczyzn pije alkohol średnio raz w miesiącu, 19% badanych kobiet oraz 26,1% badanych mężczyzn – kilka razy w miesiącu, 6,5% badanych mężczyzn spożywa napoje alkoholowe więcej niż raz w tygodniu, 6,5% badanych mężczyzn spożywa alkohol prawie codziennie. Poniższy wykres przedstawia zbiorcze wyniki.

6) Preferowane rodzaje alkoholu

Największym zainteresowaniem wśród badanych mieszkańców cieszy się piwo. 67,2% badanych deklaruje, że spożyło piwo przynajmniej raz w ciągu ostatnich 12 miesięcy, a 22% badanych spożywało je 10 lub więcej razy. Nieco mniejszą popularnością wśród badanych mieszkańców cieszy się wino oraz napoje wysokoprocentowe. 59,6% badanych spożyło napoje wysokoprocentowe przynajmniej raz w ciągu ostatnich 12 miesięcy, zaś 12,5% badanych spożywało je 10 lub więcej razy, natomiast 63,5% badanych deklaruje, że spożyło przynajmniej raz wino w ciągu ostatnich 12 miesięcy, zaś 6,8% badanych spożywało je 10 lub więcej razy. Poniższa tabela zawiera rozkład odpowiedzi na pytanie o częstotliwość spożywania konkretnych napojów alkoholowych w ciągu ostatnich 12 miesięcy od badania.

Rodzaje alkoholu spożywanego przez dorosłych mieszkańców Łańcuta w ciągu ostatnich 12 miesięcy od badania.

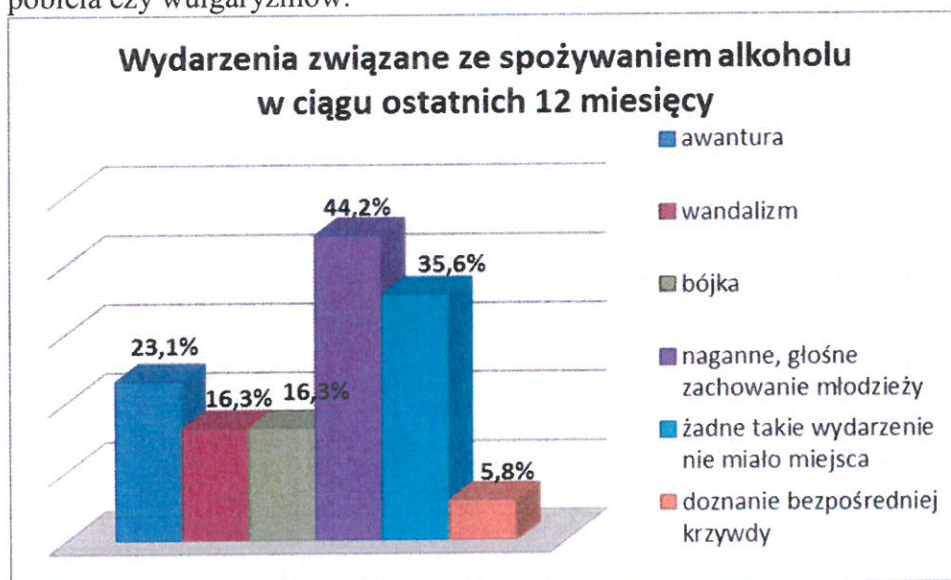
	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
PIWO			
Nigdy	32,8%	36,4%	28,4%
1-2 razy	18,3%	24,1%	10,9%
3-5 razy	11,5%	8,6%	15,2%
6-9 razy	15,4%	8,6%	23,9%
10-19 razy	11,5%	10,3%	13%
20-39 razy	6,7%	8,6%	4,3%
40 i więcej razy	3,8%	3,4%	4,3%
WINO			
Nigdy	36,5%	36,2%	36,9%
1-2 razy	26,9%	32,8%	19,6%
3-5 razy	15,4%	10,3%	21,7%
6-9 razy	14,4%	13,8%	15,2%

10-19 razy	4,8%	6,9%	2,2%
20-39 razy	1%	-	2,2%
40 i więcej razy	1%	-	2,2%
NAPOJE WYSOKOPROCENTOWE (DRINKI, WODKA, WHISKY)			
Nigdy	40,4%	37,9%	43,4%
1-2 razy	21,2%	24,1%	17,4%
3-5 razy	19,2%	19%	19,6%
6-9 razy	6,7%	5,2%	8,7%
10-19 razy	4,8%	8,6%	-
20-39 razy	2,9%	5,2%	-
40 i więcej razy	4,8%	-	10,9%

Jeśli chodzi o preferencje płci, kobiety sięgają tak samo często po wszystkie rodzaje alkoholu – 63,6% respondentek spożyło piwo przynajmniej raz w ciągu ostatnich 12 miesięcy, 62,1% respondentek spożyło napoje wysokoprocentowe przynajmniej raz w ciągu ostatnich 12 miesięcy, zaś 63,8% respondentek deklaruje spożycie wina przynajmniej raz w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Mężczyźni najbardziej preferują piwo – 71,6% badanych deklaruje picie piwa przynajmniej raz w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Wino i napoje wysokoprocentowe cieszą się nieco mniejszym zainteresowaniem wśród badanych mężczyzn. 63,1% mężczyzn spożyło wino przynajmniej raz w ciągu ostatnich 12 miesięcy, zaś 56,6% respondentów deklaruje spożycie napojów wysokoprocentowych przynajmniej raz w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

7) Negatywne następstwa związane ze spożywaniem alkoholu

Zjawisko nadmiernego spożywania alkoholu może być powiązane z agresywnym zachowaniem i pojawiać się w życiu publicznym w postaci bójek, awantur, pobic czy wulgaryzmów. Zapytani respondenci odpowiadali czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy od badania doświadczyli lub byli świadkami jakiegoś nieprzyjemnego przeżycia. Ponad jedna trzecia badanych nie była świadkiem ani uczestnikiem takich wydarzeń, natomiast nieco mniej niż połowa respondentów doświadczyła lub była świadkiem głośnie i nagannego zachowania młodzieży, kolejno 23,1% osób doświadczyło awantury, 16,3% osób - wandalizmu, 16,3% osób bójki i 5,8% osób - bezpośredniej krzywdy w postaci kradzieży, pobicia czy wulgaryzmów.

Najwięcej nieprzyjemnych doświadczeń respondenci mieli z awanturującymi się osobami oraz młodzieżą zachowującą się niestosownie pod wpływem alkoholu. Problemem jest nie

tylko spożywanie alkoholu przez młodzież, ale również naganne zachowanie młodych ludzi. Życie publiczne w Łąncucie jest naznaczone przez stosunkowo dużą liczbę wydarzeń prowokowanych przez osoby, które nadużyły alkoholu.

3. Na podstawie danych Poradni Leczenia Uzależnień w Łąncucie, liczba mieszkańców Łąncuta leczonych z powodu uzależnienia alkoholowego przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie	ROK							
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba leczonych - ogółem	139	137	127	126	90	114	113	97
Liczba osób leczących się w Poradni po raz pierwszy	64	29	67	92	38	32	52	36
Liczba osób uczestniczących w programie terapeutycznym	31	28	52	54	36	42	56	37
Liczba osób, które ukończyły terapię	12	11	28	24	9	10	23	11

4. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łąncucie, w ramach swojej działalności przyjmuje zgłoszenia w sprawie leczenia osób uzależnionych od alkoholu. Na tej podstawie wszczynane jest postępowanie, w ramach którego prowadzone są rozmowy motywujące do leczenia, badanie biegłych sądowych; psychiatry i psychologa, monitoring i kontrola leczenia, a w ostateczności kierowanie spraw do sądu w celu orzeczenia przymusu leczenia.

Na przełomie lat 2006-2014 powyższą procedurą objęto następującą ilość osób zamieszkałych na terenie Łąncuta:

Wyszczególnienie	Rok								
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015 (do 30.11.2015)
Ilość wezwań na rozmowy motywujące do podjęcia leczenia	36	41	75	83	69	96	96	104	111
Ilość skierowań na badania do biegłych w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu	15	11	13	19	13	27	23	21	33
Ilość wniosków skierowanych do Sądu Rejonowego o orzeczenie obowiązku leczenia odwykowego	8	8	10	18	4	12	20	18	19

5. Osoby będące w stanie nietrzeźwości, które swoim zachowaniem dają powód do zgorzenia w miejscu publicznym lub zakładzie pracy, albo znajdują się w okolicznościach zagrażających ich życiu i zdrowiu lub innych osób, są czasowo izolowane w izbie wytrzeźwień. W takich sytuacjach funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji w Łąncucie odwożą ich do Izby Wytrzeźwień w Rzeszowie. Często są to osoby bezrobotne, będące w trudnej sytuacji finansowej, które nie opłacają za korzystanie z w/w usługi. Wówczas Izba Wytrzeźwień w Rzeszowie, kosztami obciąża Miasto Łącut, zgodnie z porozumieniem podpisanym na ustanowienie warunków współpracy w zakresie prowadzenia tej placówki.

1) Ilość osób z terenu miasta Łącuta przebywających w Izbie Wytrzeźwień w latach 2008-2015.

Liczba osób	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015 (do 23.11.2015)
Ogółem	79	93	99	118	102	108	120	120
w tym:								
➤ mieszkańcy Łącuta	45	55	56	65	66	62	50	brak danych
➤ osoby z innych gmin	21	23	20	24	19	32	26	
➤ bezdomni	7	15	16	12	17	14	23	16
➤ brak danych	6	0	7	17	0	0	0	104

2) Zestawienie kosztów, które poniosło Miasto Łącut z tytułu opłat za nietrzeźwe osoby dowieszone do Izby Wytrzeźwień w Rzeszowie, za lata 2007-2015.

rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015 (do 29.11.2015)
kwota w zł	8 000	12 939	15 000	16 673	23 964	17 257	19 645	22 977	24 459
Liczba osób	33	56	69	72	101	78	83	94	98
w tym:									
mieszkańcy Łącuta	33	36	36	40	65	54	48	51	58
bezdomni	0	2	12	15	12	17	12	18	16
mieszkańcy innych gmin	0	18	21	17	24	7	23	25	24

6. Osoby uzależnione oraz członkowie rodzin, w których występuje problem alkoholowy często doświadczają niedostatku materialnego, z powodu bezrobocia, utraty zdolności do pracy, niskich wynagrodzeń czy też dużych wydatków na alkohol.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łańcucie z powodu uzależnienia lub nadużywania alkoholu przez co najmniej jednego z członków rodziny, corocznie wspiera finansowo te rodziny. Najczęstszymi formami pomocy są zasiłki stałe, okresowe, celowe, zakup opału, opłacanie dzieciom obiadów w szkołach.

W ostatnich latach pomoc ta, przedstawiała się następująco:

Lata	Liczba rodzin	Kwota w złotych
2007	28	92 970
2008	36	96 019
2009	44	120 485
2010	40	97 785
2011	45	86 121
2012	46	90 438
2013	36	80 590
2014	40	115 086

II.3. SPOŻYWANIE ALKOHOLU WŚRÓD DZIECI I MŁODZIEŻY

Niepokojącym zjawiskiem społecznym jest spożywanie alkoholu przez młodzież. Alkoholizowanie nieletnich zakłóca ich proces rozwojowy, upośledza czynności poznawcze - koncentrację uwagi, zapamiętywanie, uczenie się, rozwój kontroli emocjonalnej, a w konsekwencji powoduje podejmowanie zachowań ryzykownych, groźnych dla życia i zdrowia.

W przeprowadzonym lokalnym badaniu wzięło udział 897 uczniów. W szkołach podstawowych przebadano 170 uczniów (83 dziewczynki i 87 chłopców), w szkołach gimnazjalnych 273 uczniów (125 dziewczyn i 148 chłopców), a w szkołach ponadgimnazjalnych 454 uczniów (229 dziewczyn i 225 chłopców). Średnia wieku w szkołach podstawowych wyniosła 12 lat, w gimnazjach – 14,6 lat, zaś w szkołach ponadgimnazjalnych – 17 lat.

1) Nasilenie określonych problemów społecznych w poszczególnych grupach wiekowych.

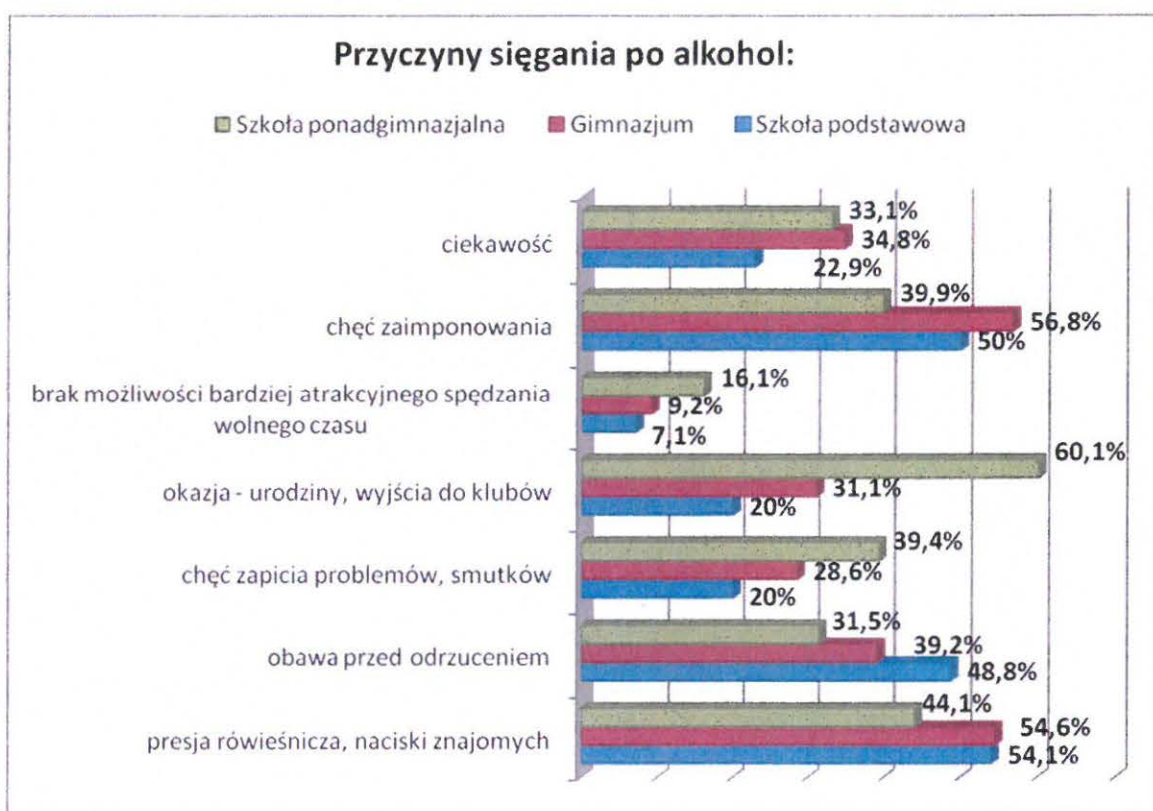
Problem społeczny	Szkoły Podstawowe		Gimnazjum		Szkoły Ponadgimnazjalne	
	N	%	N	%	N	%
Picie alkoholu	4	2,4	65	23,9	264	58,1
Palenie papierosów	4	2,4	51	18,8	173	38,4
Używanie narkotyków	0	0	10	3,7	48	10,6
Używanie dopalaczy	0	0	7	2,6	28	6,2

N – ilość osób, które przyznają się do używania środków psychoaktywnych oraz papierosów

Z otrzymanych danych wynika, że wraz z wiekiem rośnie odsetek osób sięgających po wybrane rodzaje substancji psychoaktywnych. Do wypicia alkoholu przynajmniej raz w życiu przyznaje się 2,4% uczniów szkół podstawowych, 23,9% gimnazjalistów oraz 58,1% uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Jeżeli chodzi o zróżnicowanie między płciami w kwestii spożywania alkoholu, w szkołach podstawowych do wypicia alkoholu przyznało się 1,2% badanych dziewczynek oraz 3,6% badanych chłopców. W gimnazjum alkohol wypilo 30,6% badanych chłopców oraz 16% badanych dziewczyn. W szkołach ponadgimnazjalnych alkohol piło kiedykolwiek w życiu 55% badanych dziewczyn oraz 61,3% badanych chłopców, co stanowi duży odsetek młodych ludzi mających kontakt z alkoholem.

2) Przyczyny sięgania po alkohol

Jako najczęstszą przyczynę spożywania alkoholu uczniowie szkół podstawowych podawali presję rówieśniczą, chęć zaimponowania oraz obawę przed odrzuceniem. Uczniowie ze starszych grup wiekowych wskazywali często na okazje towarzyskie jako powód sięgania po alkohol. Jest to zgodne z polską obyczajowością, według której spotkania rodzinne i towarzyskie powinny odbywać się przy napojach alkoholowych. Uczniowie szkół gimnazjalnych, oprócz okazji towarzyskich, wskazywali również często chęć zaimponowania, presję rówieśniczą oraz obawę przed odrzuceniem. Dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych przyczyną sięgania po alkohol również często była presja rówieśnicza, chęć zapicia problemów i smutków oraz chęć zaimponowania. Wraz z wiekiem rośnie odsetek badanych, którzy spożywają alkohol z braku możliwości bardziej atrakcyjnego spędzania wolnego czasu.

3) Dostępność alkoholu w środowisku dzieci i młodzieży w Łańcucie.

Czy uważasz, że w Twoim środowisku kupić alkohol jest?	Szkoła Podstawowa	Gimnazjum	Szkoła Ponadgimnazjalna
Bardzo trudno	17,6%	5,9%	3,1%
Raczej trudno	16,4%	12,2%	7%
Trudno, ale jak się zna odpowiednie osoby to można	22,4%	35,1%	23,1%
Raczej łatwo	1,2%	17%	33,9%
Bardzo łatwo	1,8%	17,7%	26%
Nie wiem	40,6%	12,2%	6,8%

Analizując, wraz z wiekiem zaznacza się łatwiejszy dostęp młodych ludzi do alkoholu. Wśród uczniów szkół podstawowych 3% ankietowanych uznało zakup alkoholu za czynność bardzo łatwą bądź raczej łatwą, natomiast podobnej odpowiedzi udzieliło już zdecydowanie więcej gimnazjalistów – 34,7% oraz uczniów szkół ponadgimnazjalnych – 59,9%.

4) Okoliczności pierwszego spożycia alkoholu (procent odnosi się do uczniów, którzy deklarowali wcześniej spożycie alkoholu).

Badani młodzi mieszkańcy Łańcuta najczęściej swój pierwszy kontakt z alkoholem mieli podczas wakacji oraz w czasie wolnym. Szczegółowe zestawienie wyników znajduje się w tabeli.

W jakiej sytuacji po raz pierwszy miałeś kontakt z alkoholem?	Szkoła podstawowa	Gimnazjum	Szkoła ponadgimnazjalna
W szkole	33,3%	3,4%	4,4%
W czasie wolnym	-	17,2%	22,2%
Na dyskotecę/w pubie	-	5,2%	24,6%
Na wakacjach	33,3%	46,6%	38,5%
W domu	33,3%	20,7%	3,2%
W innej sytuacji	-	6,9%	7,1%

5) Rodzaje alkoholu spożywanego przez dzieci i młodzież oraz częstotliwość ich spożywania. (procenty dotyczą wszystkich uczniów, a nie tylko tych, którzy wcześniej deklarowali kontakt z alkoholem).

	Gimnazjum	Szkoła Ponadgimnazjalna
PIWO		
Nigdy	83,9%	48,8%
1-2 razy	6,9%	8,1%
3-5 razy	1,8%	8,8%
6-9 razy	1,5%	7%
10-19 razy	2,6%	8,8%
20-39 razy	1,1%	6,4%
40 i więcej razy	2,2%	12,1%
WINO		
Nigdy	90%	69,9%
1-2 razy	6,9%	18,5%
3-5 razy	0,8%	5,7%
6-9 razy	0,8%	2,2%
10-19 razy	0,4%	1,9%
20-39 razy	-	-
40 i więcej razy	1,1%	1,8%
NAPOJE WYSOKOPROCENTOWE		
Nigdy	86%	53,4%
1-2 razy	6,2%	13,2%

3-5 razy	2,9%	8,8%
6-9 razy	1,5%	9,5%
10-19 razy	1,1%	6,8%
20-39 razy	0,8%	3,5%
40 i więcej razy	1,5%	4,8%

Spożycie piwa przez uczniów w Łąncucie wynosi 16,1% w grupie gimnazjalistów, 51,2% w grupie uczniów szkół ponadgimnazjalnych, spożywanie wina – gimnazja – 10%, szkoły ponadgimnazjalne – 30,1%. Natomiast poziom picia napojów wysokoprocentowych wynosi 14% w gimnazjach, 46,6% w szkołach ponadgimnazjalnych.

46,6% gimnazjalistów, którzy deklarowali wcześniej kontakt z alkoholem spożywali alkohol okazjonalnie (kilka razy w roku), 3,4% gimnazjalistów – kilka razy w miesiącu, 12,1% gimnazjalistów – średnio raz w miesiącu, 8,6% gimnazjalistów - prawie codziennie, 1,7% gimnazjalistów - więcej niż raz w tygodniu, a kolejnych 27,6% uczniów z tej grupy wiekowej spróbowało alkoholu tylko raz w życiu. 26,6% uczniów szkół ponadgimnazjalnych, którzy deklarowali wcześniej kontakt z alkoholem, spożywało napoje alkoholowe kilka razy w miesiącu, 10,7% uczniów – średnio raz w miesiącu, 7,9% uczniów – więcej niż raz w tygodniu, 40,9% uczniów - okazjonalnie (kilka razy w roku), a 5,2% - prawie codziennie, 8,7% uczniów spróbowało tylko raz.

6) Upojenie alkoholowe

Picie w znacznych ilościach prowadzić może do uszczerbku zdrowia oraz nagannych zachowań, zaburzających porządek publiczny. Zapytani uczniowie, czy zdarzyło się im kiedykolwiek upić (stracić kontrolę nad swoim zachowaniem) udzielili następujących odpowiedzi:

- uczniowie szkół podstawowych, którzy deklarowali wcześniej kontakt z alkoholem, żaden uczniów nie odpowiedział twierdząco na to pytanie.

- gimnazjaliści, którzy deklarowali wcześniej spożycie alkoholu - 69% uczniów nie miało tego typu doświadczeń, 17,2% gimnazjalistów – upiło się tylko raz, 8,6% gimnazjalistów upiło się 2-9 razy, a 5,2% uczniów – 10 lub więcej razy.

- uczniowie szkół ponadgimnazjalnych, którzy deklarowali wcześniej spożycie alkoholu, 50,4% uczniów nie miało tego typu doświadczeń, 21,8% uczniów upiło się tylko raz, 22,2% uczniów – kilka razy, zaś 5,6% uczniów upiło się 10 lub więcej razy.

Podsumowując 6,6% gimnazjalistów oraz 27,5% uczniów szkół ponadgimnazjalnych przynajmniej raz w życiu upiło się, tracąc kontrolę nad własnym zachowaniem (procenty dotyczą wszystkich badanych uczniów, a nie tylko tych, którzy deklarowali wcześniej kontakt z alkoholem).

7) Reakcja rodziców na stan upojenia alkoholowego dzieci.

Rodzina odgrywa istotną rolę w wychowywaniu młodego pokolenia. Rodzice mogą mieć decydujący wpływ na podejmowanie doświadczeń z substancjami psychoaktywnymi przez ich dzieci.

Jeśli wróciłeś do domu pod wpływem alkoholu, jaka była reakcja Twoich rodziców?	Gimnazjum	Szkoła Ponadgimnazjalna
Zdenerwowali się i nakrzyczeli na mnie	14%	14,7%
Ukarali mnie	5,3%	2,4%
Nie zorientowali się	21,1%	43,3%
Zauważyli, ale nie zareagowali	1,8%	7,1%
Taka sytuacja nie miała miejsca	57,9%	32,5%

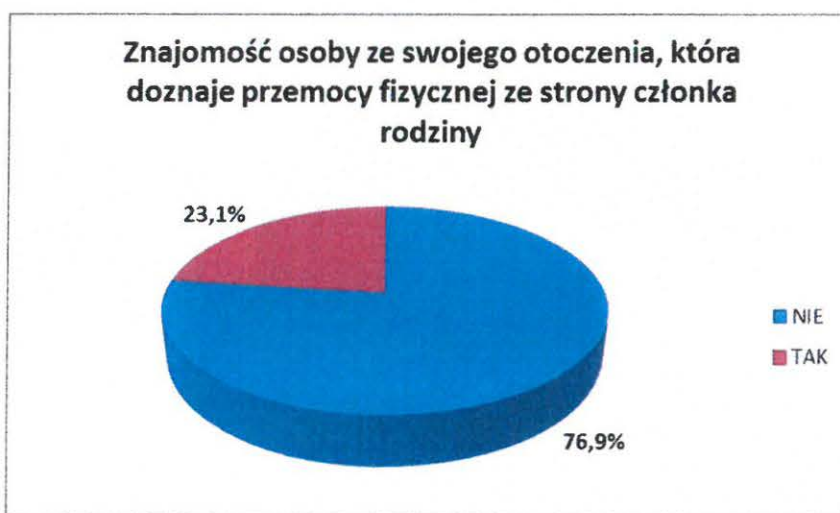

Ponad połowa uczniów szkół gimnazjalnych oraz jedna trzecia uczniów szkół ponadgimnazjalnych nie doświadczyła takiej sytuacji. W sytuacji, kiedy rodzice rozpoznają stan upojenia alkoholowego u dzieci, czasami reagują gniewem. Niepokojący wydaje się jednak znaczny odsetek sytuacji, w których rodzice nie zorientowali się, że ich dzieci znajdują się pod wpływem alkoholu (21,1% gimnazjalistów i 43,3% uczniów szkół ponadgimnazjalnych).

II. 4. PRZEMOC W ŚRODOWISKU LOKALNYM

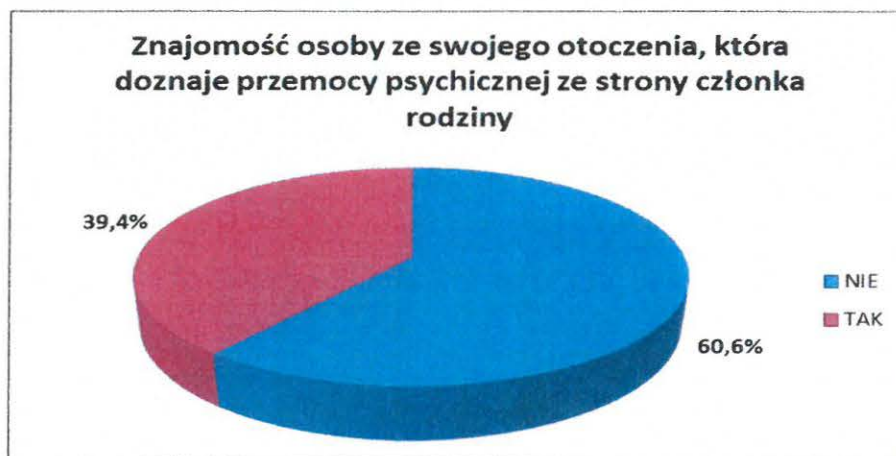
Często przy problemie alkoholowym spotykamy się z występującą przemocą w rodzinie. Zbadanie zjawiska przemocy jest dość trudne. Często bowiem ofiary agresji nie przyznają się do tego, co może być spowodowane, między innymi racjonalizacją, usprawiedliwianiem sprawców, obwinianiem siebie. Przemoc, zarówno ta fizyczna, jak i psychiczna, jest zjawiskiem dość powszechnym w polskiej społeczności.

1) Przemoc fizyczna ze strony najbliższych

Podsumowując, przeważają zdecydowanie osoby, które nie znają takich osób (76,9%) w porównaniu do osób, które znają osoby doświadczające przemocy (23,1%). Rodziny, w których występuje przemoc zna 25,9% badanych kobiet oraz 19,6% badanych mężczyzn.

2) Przemoc psychiczna ze strony najbliższych

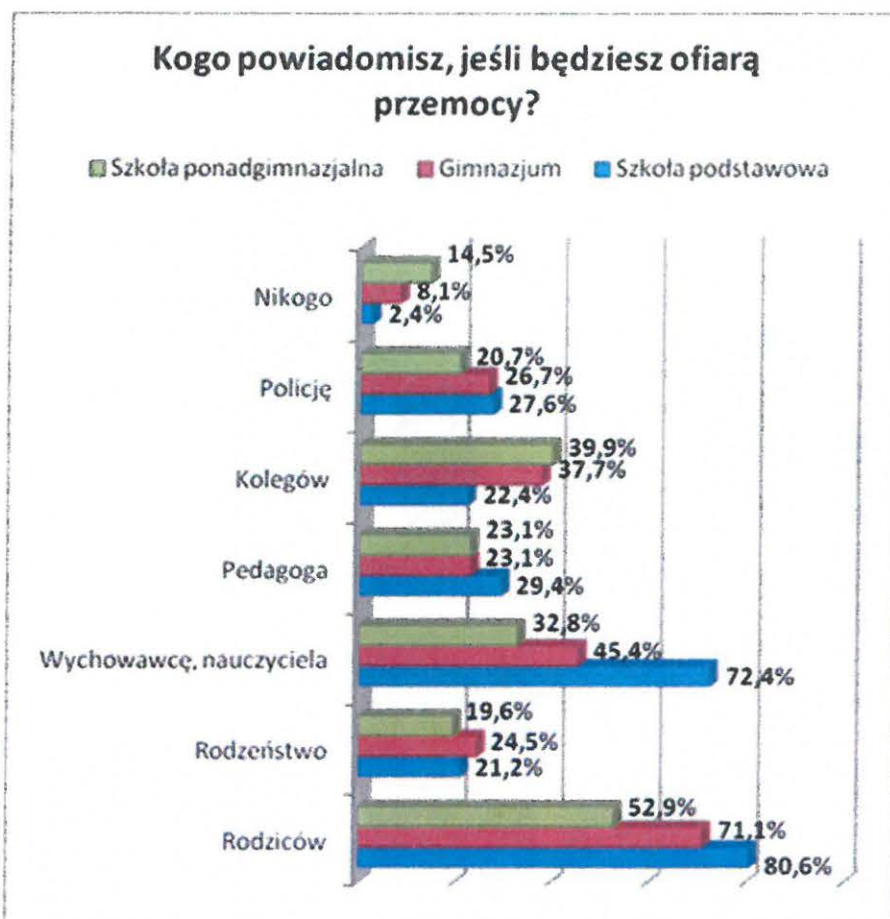
Przy przemocy psychicznej, przeważają badani, którzy nie znają takich osób (60,6%) w porównaniu do respondentów, którzy znają osoby doświadczające przemocy (39,4%). Wystąpiły różnice między płciami – 41,4% badanych kobiet oraz 37% badanych mężczyzn zna takie rodziny.

3) Wiedza mieszkańców w zakresie możliwości otrzymania pomocy

Dorośli respondenci wiedzą, gdzie należy się zgłosić, do kogo udać, jeśli mają wiadomość o osobie, która jest ofiarą przemocy. Ponad dwie trzecie badanych posiada taką wiedzę na temat instytucji gdzie należy zwrócić się z problemem przemocy, pozostałe 29,8% należałoby poddać edukacji w tej kwestii. 76,1% badanych mężczyzn oraz 65,5% badanych kobiet przyznało, że posiadają taką wiedzę.

Młode pokolenie w przypadku zagrożenia zwróciłoby się o pomoc do rodziców (80,6% uczniów szkół podstawowych, 71,1% gimnazjalistów, 52,9% uczniów szkół ponadgimnazjalnych). Młodszy badani uczniowie wskazywali często wychowawcę, nauczyciela (72,4% uczniów szkół podstawowych, 45,4% gimnazjalistów, 32,8% uczniów szkół ponadgimnazjalnych). Wraz z wiekiem badani coraz częściej deklarowali chęć zwrócenia się do kolegów (22,4% uczniów szkół podstawowych, 37,7% gimnazjalistów oraz 39,9% uczniów szkół ponadgimnazjalnych). Warto zaznaczyć, że wśród badanych młodych mieszkańców Łańcuta były też osoby, które nie powiadomiłyby nikogo o przemocy. Odpowiedziało w ten sposób 2,4% uczniów szkół podstawowych, 8,1% gimnazjalistów oraz 14,5% uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

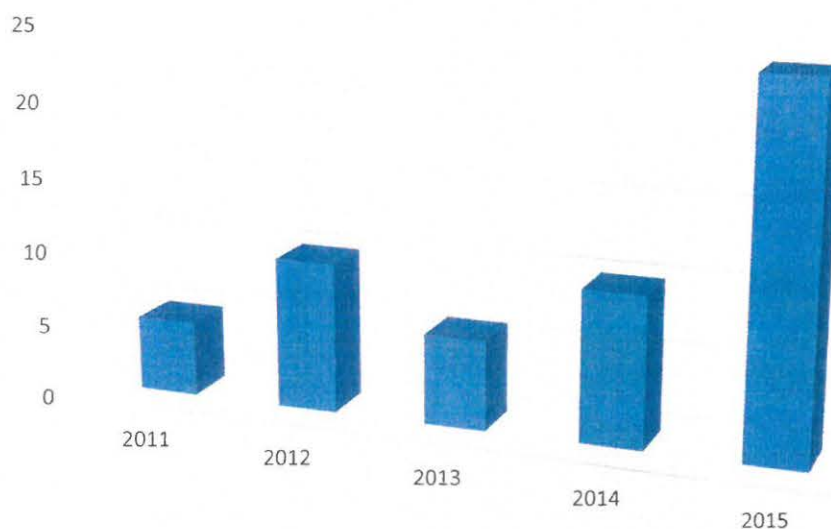
Jeżeli chodzi o poczucie bezpieczeństwa na terenie szkoły, bezpiecznie lub raczej bezpiecznie w szkole czuje się 90,4% uczniów szkół podstawowych, 77,9% gimnazjalistów oraz 88,1% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Raczej niebezpiecznie oraz bardzo niebezpiecznie czuje się w szkole 0,6% uczniów szkół podstawowych, 6,2% gimnazjalistów oraz 4% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Zdecydowana większość badanych uczniów wydaje się czuć bezpiecznie w środowisku szkolnym.

4) Procedura „Niebieskiej Karty”

Miejski Zespół Interdyscyplinarny w Łańcucie od 2011 roku podejmuje działania interwencyjno-pomocowe wobec osób uwikłanych w przemoc w rodzinie. Polegają one na skoordynowaniu działań przedstawicieli takich służb jak policja, ośrodek pomocy społecznej, komisja rozwiązywania problemów alkoholowych, szkoła, kurator sądowy oraz służba zdrowia.

„Niebieska Karta”	Rok				
	2011 (za pół roku)	2012	2013	2014	2015 (do 30.11.2015)
Liczba wszczętych postępowań	5	10	6	10	24

Ilość NK

Powyższa tabela wskazuje na rosnącą tendencję wszczynania procedury „Niebieskiej Karty”. Wskazywać to może na większą świadomość społeczeństwa do zgłaszania problemu przemocy w rodzinie, jak również na większą skuteczność działań różnych służb wchodzących w skład Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego w Łąncucie.

III. RYNEK ALKOHOLOWY MIASTA ŁAŃCUTA

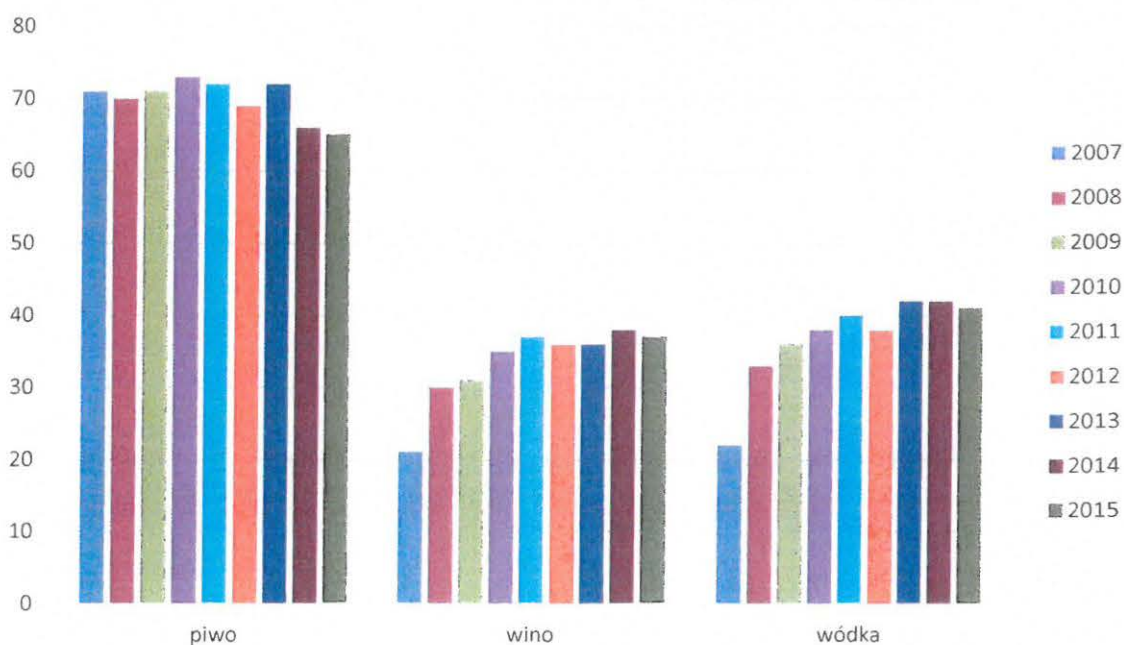
1. Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi definiuje napój alkoholowy jako produkt przeznaczony do spożycia zawierający alkohol etylowy pochodzenia rolniczego w stężeniu przekraczającym 0,5% objętościowych alkoholu.
2. Sprzedaż napojów alkoholowych zawierających do 4,5% alkoholu oraz piwa, przeznaczonych do spożycia w miejscu jak i poza miejscem sprzedaży nie jest objęta limitem. Natomiast sprzedaż napojów o zawartości powyżej 4,5% alkoholu dla Łąncuta określona została w Uchwale Nr XXXVIII/296/2014 Rady Miasta Łąncuta z dnia 24 czerwca 2014r. Obecnie limit ten wynosi 55 punktów łącznie detalicznej i gastronomicznej sprzedaży.
3. Zestawienie rynku alkoholowego w Łąncucie w okresie 2006-2015.

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w latach 2007-2015 – ogółem

2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r. (do 30.11.2015r.)
71	71	73	74	73	69	75	66	65

Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wydanych w latach 2006-2015

Rodzaj zezwolenia	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015 (do 30.11. 2015)
piwo	71	70	71	73	72	69	72	66	65
wino	21	30	31	35	37	36	36	38	37
wódka	22	33	36	38	40	38	42	42	41
razem	114	133	138	146	149	143	150	146	143

Analizując powyższe zestawienia należy stwierdzić, iż ilość punktów sprzedaży napojów alkoholowych na przełomie ostatnich lat utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

4. Wartość alkoholu sprzedanego w latach 2011-2014 na terenie Miasta Łańcuta, na podstawie oświadczeń złożonych przez przedsiębiorców :

Rok	piwo	wino	wódka	Razem
2011	11 175 727 zł	1 528 028 zł	9 069 532 zł	21 773 287 zł
2012	11 484 507 zł	1 524 769 zł	9 063 824 zł	22 073 100 zł
2013	12 014 409 zł	1 792 208 zł	9 391 646 zł	23 198 263 zł
2014	11 281 643 zł	1 764 512 zł	9 610 572 zł	22 656 727 zł

5. Opinie o dostępności alkoholu.

Występuje rozbieżność, co do odpowiedzi w tym pytaniu w zależności od płci. 63,8% badanych kobiet jest za ograniczeniem sprzedaży alkoholu w stosunku do 43,5% badanych mężczyzn. Ponad połowa badanych osób wskazuje na specyfikę tego towaru i postuluje za ograniczeniami.

6. Badanie punktów sprzedaży alkoholu w Łańcucie

Badaniem objęto 20 punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Uczestniczyło w nich 9 kobiet i 11 mężczyzn, z tego 60% ankietowanych miało wykształcenie średnie, 25% badanych – wyższe, 10% badanych – zawodowe. Średnia wieku badanych osób wyniosła 30,5

lat. 10% ankietowanych było właścicielami punktów sprzedaży alkoholu, a pozostali badani byli pracownikami.

1) Wiedza dotycząca alkoholu

Zapytani sprzedawcy o to czy alkohol zawarty w wódce jest ich zadaniem bardziej groźny od tego w piwie - 40% ankietowanych nie miało zdania na ten temat, 45% ankietowanych odpowiedziało „nie”, zaś 15% ankietowanych odpowiedziało twierdząco na pytanie. Można więc wnioskować, że świadomość badanych sprzedawców w tym zakresie jest umiarkowana. Alkohol zawarty w każdym napoju alkoholowym jest tak samo groźny. Jedyna różnica polega na procentowej zawartości w poszczególnych trunkach.

2) Postawa sprzedawców punktów sprzedaży napojów alkoholowych

• **opinia dotycząca spożywania alkoholu w sklepie:**

większość badanych (60%) uważa takie zachowanie za niestosowne, a 40% badanych nie ma nic przeciwko, by klient spożywał alkohol w punkcie sprzedaży.

• **częstotliwości przypadków spożywania alkoholu w sklepie:**

połowa respondentów odpowiedziała, że sytuacja taka „w ogóle się nie zdarza”, natomiast 5% badanych - raz, dwa razy w miesiącu, 5% respondentów – „średnio raz w tygodniu”, a 40% badanych – „prawie codziennie”.

- **zjawisko zagrożenia społecznego, które może być powodowane przez osoby spożywające alkohol.**

prawie dwie trzecie badanych stwierdziło, że osoby pijące nie stanowią zagrożenia, 15% badanych przyznało, że takie osoby stanowią zagrożenie, natomiast 20% badanych nie miało zdania na ten temat.

- **opinia sprzedawców co do sprzedaży alkoholu dorosłej osobie nietrzeźwej**

70% badanych uważa, że nie powinno takie zdarzenie występować, zaś 30% badanych nie widziało niczego niestosownego w sprzedaży alkoholu dorosłej osobie nietrzeźwej.

- **sprzedaż napoju alkoholowego osobie nietrzeźwej**

większość badanych (60%) odpowiedziała, że nigdy nie miała miejsca taka sytuacja, co jest zgodne z deklarowanym przekonaniem, że jest to zachowanie niestosowne, pozostałym 25% badanych sprzedawców – zdarza się sprzedawać alkohol osobie nietrzeźwej, zaś 15% badanych robi to często.

- **opinia na temat dopuszczającej granicy wieku, od której można sprzedawać alkohol osobom młodym.**

Od jakiego wieku powinno sprzedawać się ...	...alkohol ?	...papierosy ?
Bez ograniczeń	-	-
16 rok życia	-	-
18 rok życia	65% odpowiedzi	65% odpowiedzi
21 rok życia	35% odpowiedzi	35% odpowiedzi

- **przypadki sprzedawania alkoholu i papierosów osobom niepełnoletnim.**

5% badanych sprzedawców przyznało, że zdarza się im sprzedawać napoje alkoholowe osobom niepełnoletnim, natomiast 5% badanych sprzedawców przyznało, że robi to często.

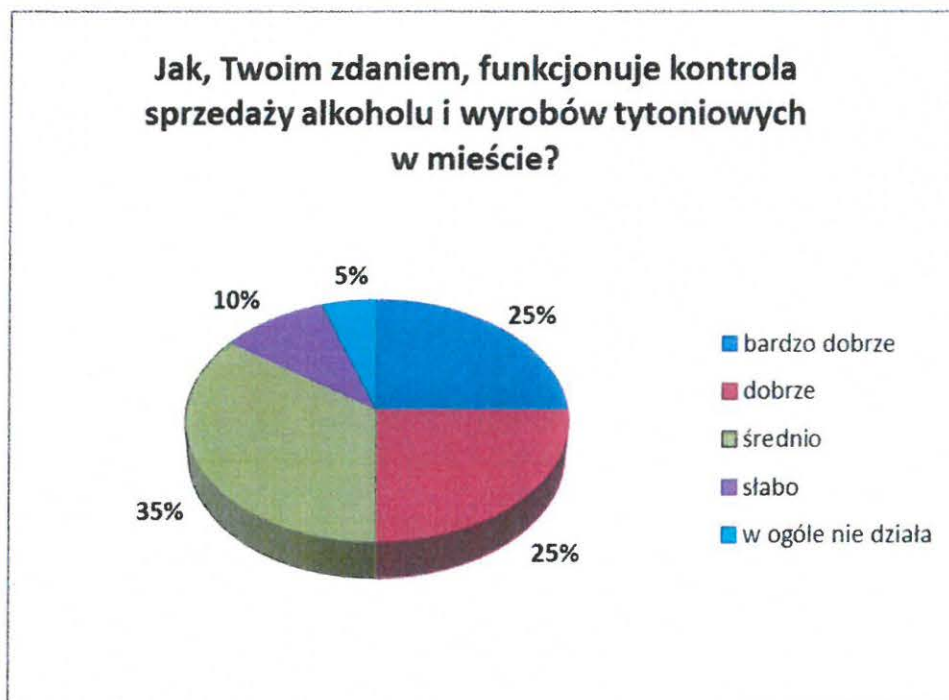
- **próby kupowania alkoholu i papierosów przez osoby niepełnoletnie.**

Jak często zdarza się, że osoba, o której wiesz, że jest niepełnoletnia, próbuje kupić ...	nigdy	zdarza się, ale rzadko	co najmniej raz w tygodniu	prawie w codziennie
... napoje alkoholowe?	10%	70%	5%	15%

Podsumowując, stosunkowo dużo młodych ludzi podejmuje próby zakupu alkoholu bądź papierosów, bądź obu używek naraz. Jest to poważne zjawisko i sprzedawcy powinni być przygotowani do właściwego zareagowania w takich przypadkach. Zapytaliśmy ich, czy czują się skrupowani i czy mają śmiałość poprosić o dowód potwierdzający pełnoletniość klienta, w przypadku, kiedy mają wątpliwość, co do jego pełnoletniości. Zdecydowana większość badanych (95%) nie ma z tym problemu, a 5% badanych sprzedawców czasami czuje skrupowanie i wówczas podaje towar, o który prosi klient. Ogólna tendencja wskazuje na dobre przygotowanie badanych sprzedawców do odmawiania osobom nieletnim sprzedaży artykułów zabronionych dla nich do zakupu.

3) Opinia na temat funkcjonowania kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych

Połowa badanych pozytywnie wypowiada się o funkcjonowaniu kontroli sprzedaży obu używek, ponad jedna trzecia badanych określa kontrolę jako umiarkowanie działającą, 10% badanych uważa kontrolę za słabą, zaś 5% badanych jest przekonanych, że kontrola sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych nie działa w ogóle.

IV. ZASOBY DO PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI PROFILAKTYCZNEJ I POMOCOWEJ

1. Zasoby instytucjonalne i organizacyjne

- 1) Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Zdrowia,
- 2) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 3) szkoły:
  - Szkoła Podstawowa Nr 2 im. ks. Jana Twardowskiego,
  - Szkoła Podstawowa Nr 3 im. 10 Pułku Strzelców Konnych,
  - Szkoła Podstawowa Nr 4 im. Jana Pawła II
  - Publiczne Gimnazjum Nr 1 im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego,
  - Publiczne Gimnazjum Nr 2
- 4) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- 5) Miejski Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy,
- 6) Poradnia Leczenia Uzależnień w Łańcucie,
- 7) Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień w Rzeszowie,
- 8) Centrum Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Rzeszowie,
- 9) Komenda Powiatowa Policji,
- 10) Sąd Rejonowy – III Wydział Rodzinny,
- 11) Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji,
- 12) Miejski Dom Kultury,
- 13) Miejska Biblioteka Publiczna,
- 14) Przedszkola Miejskie,
- 15) Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Krokus”
- 16) grupa AA,
- 17) grupa A1 -Anon,
- 18) stowarzyszenia
- 19) kluby sportowe,
- 20) Izba Wyrzeźwień w Rzeszowie,
- 21) inne

2. Zasoby osobowe

W realizacji zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień Miasto Łańcut korzysta z wiedzy i doświadczenia osób zawodowo zajmujących się pomocą i przeciwdziałaniem zjawisku alkoholizmowi, narkomanii i przemocy w rodzinie, a w szczególności:

- 1) specjalistów pracujących w poradniach leczenia uzależnień,
- 2) pedagogów szkolnych realizujących programy profilaktyczno-edukacyjne na terenie placówek oświatowych,
- 3) wychowawców świetlic środowiskowych, prowadzących programy opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci i młodzieży,
- 4) członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 5) funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji,
- 6) pracowników socjalnych, psychologów, kuratorów, sędziów.

V. CELE OGÓLNE GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Ochrona zdrowia- rozwiązywanie problemów alkoholowych

VI. ZADANIA, CELE SZCZEGÓŁOWE, FORMY REALIZACJI I WSKAŹNIKI PROGRAMU NA 2016 ROK

1. ZWIĘKSZANIE DOSTĘPNOŚCI POMOCY TERAPEUTYCZNEJ I REHABILITACYJNEJ DLA OSÓB UZALEŻNIONYCH

Ważnym zadaniem samorządu gminnego w zakresie strategii przeciwdziałania uzależnieniom jest zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej dla uzależnionych i współuzależnionych mieszkańców Łańcuta.

Podstawową metodą leczenia uzależnień jest psychoterapia grupowa i indywidualna, prowadzona przez placówki lecznictwa odwykowego (ambulatoryjne i stacjonarne). Dostępność i wysoka jakość profesjonalnej terapii uzależnień warunkuje skuteczność wszystkich działań podejmowanych na rzecz osób z problemem alkoholowym oraz członków ich rodzin. Pożądanym uzupełnieniem procesu leczenia medycznego będzie wsparcie i pomoc osobom uzależnionym, udzielana przez grupy samopomocowe oraz kluby abstynenckie działające na terenie gminy.

Cele szczegółowe :

- Zapobieganie rozwojowi uzależnień.
- Poprawa stanu zdrowia i funkcjonowania społecznego osób uzależnionych od alkoholu.
- Zmniejszenie ilości i dolegliwości alkoholowych zaburzeń życia rodzinnego.
- Poprawa dostępności i jakości świadczeń leczniczych na poziomie lokalnym.

Formy realizacji :

- 1) Podejmowanie czynności zmierzających do podjęcia leczenia odwykowego przez osoby zgłoszone do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:
  - a) przyjmowanie i rejestrowanie zgłoszeń w sprawie leczenia odwykowego,
  - b) przeprowadzanie rozmów w sprawach osób nadużywających alkoholu,
  - c) motywowanie osób uzależnionych od alkoholu do podjęcia leczenia odwykowego,
  - d) monitorowanie przebiegu leczenia.
- 2) Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu:
  - a) zlecenie przeprowadzania badań przez zespół biegłych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu,
  - b) kierowanie wniosków do sądu o nałożenie obowiązku leczenia w zakładzie lecznictwa odwykowego,

- c) wnoszenie środków odwoławczych od orzeczeń sądów I instancji w sprawach o zobowiązanie do leczenia,
  - d) występowanie członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w charakterze strony przed sądem w sprawach o leczenie odwykowe,
  - e) zawiadamianie Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego, Komendy Powiatowej Policji lub Prokuratury o zaistniałej przemocy w rodzinie.
- 3) Finansowanie dodatkowych zajęć terapeutycznych dla osób uzależnionych oraz współuzależnionych od alkoholu oraz ich rodzin.
  - 4) Organizowanie wsparcia i pomocy osobom z problemem alkoholowym.
  - 5) Wspieranie organizacyjne stowarzyszeń trzeźwościowych i grup samopomocowych dla osób uzależnionych (AA) oraz współuzależnionych (Al – Anon).

Wskaźniki :

- liczba zgłoszeń w sprawie leczenia odwykowego,
- liczba osób, z którymi członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeprowadzili rozmowy interwencyjno – motywujące do podjęcia leczenia odwykowego,
- liczba osób zmotywowanych do dobrowolnego leczenia odwykowego,
- liczba osób skierowanych na badanie przez biegłego i liczba wydanych opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu,
- liczba wniosków wniesionych do sądu w sprawie orzeczenia obowiązku leczenia odwykowego,
- liczba podmiotów zaangażowanych w pomoc osobom uzależnionym,
- liczba osób objętych działaniami grup samopomocowych i klubów abstynenta,
- liczba osób leczących się w trybie ambulatoryjnym i stacjonarnym,
- liczba osób uczestniczących w programach dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
- liczba działających organizacji pozarządowych w zakresie profilaktyki uzależnień (stowarzyszenia, kluby abstynenta) oraz grup samopomocowych (AA i Al – Anon).

2. UDZIELANIE RODZINOM, W KTÓRYCH WYSTĘPUJĄ PROBLEMY ALKOHOLOWE I NARKOMANIA, POMOCY PSYCHOSPOŁECZNEJ I PRAWNEJ, A W SZCZEGÓLNOŚCI OCHRONY PRZED PRZEMOCĄ W RODZINIE.

Udzielanie pomocy rodzinom, w których występują problemy alkoholowe jest kolejnym istotnym zadaniem podejmowanym przez Miasto Łańcut. Szkody zdrowotne wywołane przyjmowaniem substancji psychoaktywnych nie ograniczają się do szkód występujących u osób uzależnionych, lecz dotyczą także członków ich rodzin. Nadużywanie alkoholu, przez jednego z członków rodziny, zagraża funkcjonowaniu całego systemu rodzinnego, rodzi poważne problemy i jest przyczyną wielu cierpień a nawet tragedii rodzinnych. Dlatego bardzo ważne jest udzielanie pomocy w odniesieniu do rodzin, w których występują problemy alkoholowe ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.

Zapewnienie bezpłatnej pomocy prawnej i psychologicznej świadczonej przez działający od kilku lat Punkt Konsultacyjny Pomocy Rodzinie, ma na celu

ustabilizowanie życia rodzinnego i społecznego. Miejski Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, działający przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej, koordynuje i integruje działania wszystkich podmiotów zajmujących się pomocą ofiarom przemocy. Realizacja powyższego zadania ściśle łączy się z działaniami prowadzonymi w ramach Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Miasto Łańcut na lata 2014-2020.

Cele szczegółowe :

- Zmniejszenie rozmiarów przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym.
- Poprawa sytuacji psychospołecznej osób współuzależnionych poprzez zwiększenie liczby osób korzystających z profesjonalnej pomocy.
- Zmniejszenie zagrożenia wykluczeniem społecznym członków rodzin dotkniętych alkoholizmem i narkomanią.

Formy realizacji :

- 1) Udzielanie porad psychologicznych i prawnych w ramach kontynuacji działalności Punktu Konsultacyjnego Pomocy Rodzinie.
- 2) Organizowanie wypoczynku letniego wraz z programem profilaktycznym dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.
- 3) Organizowanie i udział w szkoleniach na temat procedur przeciwdziałania przemocy.
- 4) Rozpowszechnianie materiałów informacyjnych z zakresu przemocy i sposobów jej przeciwdziałania.
- 5) Współdziałanie w zakresie przeciwdziałania przemocy Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego.

Wskaźniki :

- liczba osób objętych poradnictwem specjalistycznym (prawne i psychologiczne),
- liczba dzieci korzystających z pomocy w postaci zorganizowanego wypoczynku letniego,
- liczba osób doznających i stosujących przemoc w rodzinie,
- liczba porad udzielonych osobom dotkniętym przemocą,
- liczba spraw prowadzonych przez Miejski Zespół Interdyscyplinarny
- liczba szkoleń/konferencji oraz liczba ich uczestników,
- ilość rozpropagowanych informacji w zakresie przeciwdziałania przemocy.

3. PROWADZENIE PROFILAKTYCZNEJ DZIAŁALNOŚCI INFORMACYJNEJ I EDUKACYJNEJ W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII, W SZCZEGÓLNOŚCI DLA DZIECI I MŁODZIEŻY

Priorytetowym elementem gminnej strategii na rzecz profilaktyki i zmniejszania zasięgu problemów uzależnień jest podejmowanie działań „ochronnych” skierowanych do dzieci i młodzieży. Młodzi ludzie mają tendencję do podejmowania różnorodnych zachowań ryzykownych dla zdrowia, w tym używania substancji psychoaktywnych

(alkohol, narkotyki). Zaplanowane działania, podobnie jak w latach poprzednich, mają na celu zapewnienie właściwej organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży, poprzez prowadzenie programów opiekuńczo-wychowawczych w świetlicach środowiskowych oraz zajęć pozalekcyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem zajęć sportowych, kulturalnych prowadzonych przez jednostki organizacyjne Miasta Łańcuta i organizacje pozarządowe. Z kolei programy profilaktyczne skierowane do uczniów mają na celu przygotowanie ich do podejmowania świadomych i odpowiedzialnych decyzji.

Cele szczegółowe :

- Rozwój edukacji i podnoszenie świadomości społeczeństwa, a w szczególności dzieci i młodzieży w zakresie zagrożeń związanych ze spożyciem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych.
- Podniesienie jakości programów profilaktycznych.
- Promowanie zdrowego stylu życia.
- Wskazanie na atrakcyjne sposoby spędzania wolnego czasu od nauki lub pracy.
- Wspieranie sportu i alternatywnych form spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież.

Formy realizacji :

- 1) Prowadzenie dla dzieci i młodzieży programów z zakresu profilaktyki alkoholizmu i narkomanii, przeciwdziałania przemocy, promocji zdrowia oraz bezpieczeństwa.
- 2) Prowadzenie świetlicy środowiskowej dla dzieci i młodzieży.
- 3) Prowadzenie zajęć pozalekcyjnych dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych,
- 4) Organizowanie różnych form wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży, w tym półkolonia dla uczniów szkół podstawowych,
- 5) Prowadzenie zajęć sportowych i imprez towarzyszących (zawody, turnieje, mecze) dla dzieci i młodzieży jako formy przeciwdziałania uzależnieniom.
- 6) Prowadzenie zajęć tanecznych dla dzieci i młodzieży, w ramach zespołów działających przy MDK –u.
- 7) Organizowanie zajęć kulturalnych i artystycznych promujących zdrowy styl życia,
- 8) Organizowanie imprez kulturalnych, oraz kulturalno-oświatowych jako formy przeciwdziałania uzależnieniom,
- 9) Organizowanie konkursów promujących zdrowie, aktywność ruchową, bezpieczeństwo i profilaktykę uzależnień.
- 10) Doposażenie placów zabaw dla dzieci.
- 11) Popularyzowanie informacji nt. profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz promocji zdrowia.

Wskaźniki :

- liczba zrealizowanych programów profilaktycznych,
- liczba dzieci i młodzieży biorących udział w programach profilaktycznych,
- liczba organizacji pozarządowych zajmujących się opieką nad dziećmi i młodzieżą,
- liczba dzieci i młodzieży korzystających z opieki świetlicy środowiskowej,
- liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w pozalekcyjnych zajęciach, w tym sportowych,

- liczba podmiotów będących organizatorami wycieczek (wyjazdowych i w miejscu zamieszkania),
- liczba uczestników różnych form wycieczek (półkolonie, wycieczki),
- liczba zorganizowanych imprez kulturalnych, oświatowych, sportowych oraz konkursów,
- liczba przeprowadzonych konkursów dla dzieci i młodzieży.
- liczba osób uczestniczących w w/w imprezach, konkursach,
- liczba podmiotów wyposażonych w sprzęt (sportowy, zabawowy),
- liczba i nakład materiałów informacyjno - edukacyjnych i promocyjnych,

4. WSPOMAGANIE DZIAŁALNOŚCI INSTYTUCJI, STOWARZYSZEŃ I OSÓB FIZYCZNYCH, SŁUŻĄCEJ ROZWIĄZYWANIU PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII

Samorząd gminny wspiera finansowo i merytorycznie instytucje, organizacje pozarządowe oraz osoby fizyczne zajmujące się profilaktyką, rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Instytucje (m.in. policja, sądy, szkoły, przychodnie) oraz organizacje pozarządowe (stowarzyszenia, fundacje), których cele statutowe są zgodne z profilaktyką przeciwdziałania uzależnieniom, stały się ważnymi partnerami, z którymi ściśle od kilku już lat Miasto Łańcut współpracuje.

Stowarzyszenia abstynenckie i grupy samopomocowe (AA, Al-Anon) stanowią miejsce zdrowego stylu życia dla uzależnionego i jego rodziny oraz podejmują działania na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień na poziomie lokalnym. Ich działania nakierowane są na motywowanie do leczenia i utrzymywania abstynencji oraz nawiązywanie kontaktu z osobami uzależnionymi.

Wymienione podmioty odgrywają znaczącą rolę w realizacji zadań niniejszego Programu, przyczyniając się do zmniejszenia dolegliwości związanych z alkoholizmem, narkomanią i przemocą w rodzinie.

Zadanie to, realizowane będzie w ścisłej korelacji z programem współpracy Miasta Łańcuta z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Cele szczegółowe :

- Zwiększenie zaangażowania uprawnionych podmiotów do działań na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom.
- Rozwój współpracy z instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.
- Zwiększenie odsetka osób uzależnionych i współuzależnionych korzystających z pomocy i wsparcia środowisk samopomocowych (kluby abstynenta, AA, Al-Anon).

Formy realizacji zadania:

- 1) Wspieranie finansowe (dotacje) i organizacyjne instytucji oraz organizacji pozarządowych prowadzących działalność dotyczącą profilaktyki uzależnień,

- udzielania pomocy osobom nadużywającym i uzależnionym od alkoholu, narkotyków, ofiarom przemocy domowej oraz członkom ich rodzin.
- 2) Współpraca z Policją, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, instytucjami oświatowymi i kulturalnymi, kościołami i związkami wyznaniowymi oraz stowarzyszeniami i grupami samopomocowymi działającymi na terenie miasta, w zakresie propagowania zasad trzeźwości i promocji zdrowia.
  - 3) Organizowanie i finansowanie szkoleń z zakresu profilaktyki uzależnień i promocji zdrowia dla członków MKRPA, pedagogów oraz innych osób i podmiotów realizujących zadania programowe.
  - 4) Finansowanie opieki nad nietrzeźwymi osobami dowiezionymi z terenu miasta Łańcuta do Izby Wytrzeźwień w Rzeszowie.
  - 5) Finansowanie stanowiska ds. ochrony zdrowia i koordynatora Programu.

Wskaźniki :

- liczba podmiotów uczestniczących w realizacji Programu,
- liczba zawartych umów dotacyjnych oraz umów- zleceń,
- liczba podmiotów, którym udzielono wsparcia,
- liczba szkoleń/konferencji/seminariów,
- liczba osób przeszkolonych,
- liczba osób izolowanych w izbie wytrzeźwień, wobec których podjęto działania interwencyjno-motywacyjne w zakresie leczenia odwykowego

5. PRZECIWDZIAŁANIE NARUSZENIOM PRZEPISÓW PRAWNYCH W ZWIĄZKU ZE SPRZEDAŻĄ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Jednym z kluczowych problemów wymagających systematycznych działań jest kwestia ograniczenia dostępności napojów alkoholowych dla młodzieży, a przede wszystkim osobom nieletnim. W Programie uwzględniono działania, które poprzez akcję informacyjną oraz kontrolną mają na celu kształtowanie właściwych postaw i zachowań sprzedawców napojów alkoholowych jak również klientów sklepów i lokali gastronomicznych.

Łamanie zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim i nietrzeźwym będzie podstawą do podjęcia działań interwencyjnych.

Cele szczegółowe :

- Zmniejszenie ilości łamania przepisów prawa w zakresie sprzedaży napojów alkoholowych, ze szczególnym uwzględnieniem zakazu sprzedaży osobom nieletnim i nietrzeźwym.
- Podniesienie poziomu świadomości sprzedawców na temat zagrożeń związanych z uzależnieniami.

Formy realizacji :

- 1) Prowadzenie działań informacyjnych dla podmiotów handlujących napojami alkoholowymi.
- 2) Prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, a w szczególności sprzedaży alkoholu nieletnim.
- 3) Podejmowanie działań pokontrolnych, a w razie konieczności interwencyjnych w stosunku do podmiotów prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych.
- 4) Opiniowanie wniosków związanych z wydawaniem zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w zakresie zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z przepisami prawa miejscowego.

Wskaźniki :

- liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych,
- liczba skontrolowanych sklepów i lokali gastronomicznych,
- liczba wydanych zaleceń pokontrolnych,
- liczba cofniętych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,
- liczba przeszkolonych sprzedawców,
- liczba rozprawionych ulotek,
- liczba wydanych opinii (postanowień) o lokalizacji punktu sprzedaży.

VII. ZASADY FINANSOWANIA ZADAŃ OKREŚLONYCH W PROGRAMIE

1. Merytoryczną podstawą decyzji finansowania zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych są założenia określone w niniejszym Programie na 2016 rok dla Miasta Łącuta.
2. Źródłem finansowania zadań Programu będą dochody uzyskane z tytułu opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, określone budżecie Miasta na 2016 rok.

VIII. ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW MIEJSKIEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W ŁAŃCUCIE

1. Członkom Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przysługuje każdorazowe wynagrodzenie w wysokości 180 zł brutto (słownie: sto osiemdziesiąt złotych) za udział w pracach Komisji, obejmujących m. in.:
  - 1) uczestniczenie w posiedzeniach Komisji,
  - 2) przeprowadzanie rozmów z osobami uzależnionymi i orzekanie o obowiązku leczenia,
  - 3) przeprowadzanie kontroli oraz działań prewencyjnych w punktach sprzedaży napojów alkoholowych, w zakresie przestrzegania przepisów ustawy

- o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz przedmiotowych uchwał Rady Miasta Łącuta,
- 4) uczestniczenie w posiedzeniach i pracach Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego.
2. Wynagrodzenie dla członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wypłacane będzie na podstawie umów-zleceń zawieranych przez Burmistrza Miasta Łącuta oraz przedkładanych comiesięcznie rachunków.

IX. KONTROLA REALIZACJI PROGRAMU I SPRAWOZDAWCZOŚĆ

1. Burmistrz Miasta Łącuta sprawuje na bieżąco nadzór nad realizacją niniejszego Programu i podejmuje niezbędne działania zmierzające do osiągnięcia wyznaczonych celów.
2. Burmistrz Miasta Łącuta zobowiązuje się do przedłożenia Radzie Miasta Łącuta sprawozdania z wykonania Programu w terminie do 31 marca 2017 r.